

Informacija o gospodarskim kretanjima

travanj 2020.

Sažetak

U siječnju i veljači 2020. godišnji se rast realne gospodarske aktivnosti u odnosu na kraj protekle godine usporio. U ožujku je zabilježen snažan pad indeksa pouzdanja proizvođača i potrošača zbog pojave pandemije koronavirusa, a ekonomski pokazatelji za ožujak mogli bi biti i lošiji nego što navješćuju indeksi pouzdanja ako se uzme u obzir da je anketa provedena u prvoj polovini mjeseca. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila se na 1,5% u veljači, a najveći doprinos tome dala je energija (ponajviše zbog pada cijena naftnih derivata, koji je zabilježen i u ožujku). Rast neizvjesnosti i jačanje bojazni o brzom širenju pandemije koronavirusa i postrožavanju mjera za njezino ograničavanje rezultirali su iznimno visokom kolebljivošću na međunarodnim financijskim tržištima krajem veljače i u ožujku 2020. Pojačani pristisci na tečaj, ali i na tržište vrijednosnih papira, obilježili su kretanja u zemljama s tržištima u nastajanju, pa tako i u Hrvatskoj. Na kraju ožujka tečaj EUR/HRK bio je za 2,0% viši nego na kraju veljače, a prinosi do dospeljeća na državne obveznice kao i premija za rizik u tom su razdoblju porasli. Stoga HNB od početka ožujka poduzima niz mjera iz područja monetarne politike s ciljem održavanja visokog stupnja njezine akomodativnosti. HNB je tako tijekom ožujka u pet intervencija na deviznom tržištu te, u manjoj mjeri, izravnim transakcijama ukupno poslovnim bankama prodao 2,5 mlrd. EUR. U istome je mjesecu HNB proveo i strukturnu operaciju na kojoj je bankama plasirao 3,8 mlrd. kuna te je ponovo počeo provoditi redovite tjedne operacije na kojima je bankama plasirano ukupno 1,85 mlrd. kuna. Također, smanjena je stopa obvezne pričuve s 12% na 9%, čime su povećana slobodna novčana sredstva banaka kod HNB-a za 6,33 mlrd. kuna. Usto, s ciljem održavanja stabilnosti na tržištu državnih vrijednosnih papira, HNB je tijekom ožujka dvjema operacijama fine prilagodbe otkupio vrijednosne papire Republike Hrvatske ukupnoga nominalnog iznosa 4,29 mlrd. kuna. Prema dostupnim podacima godišnji rast plasmana banaka ubrzao se u veljači na 4,8%, čemu je pridonijelo ubrzanje rasta plasmana nefinancijskim poduzećima, dok se godišnji rast plasmana stanovništvu blago usporio. Prema mjesečnim podacima Ministarstva financija u siječnju 2020. godine ostvaren je manjak salda središnje države od 1,3 mlrd. kuna, za razliku od prošle godine, kada je ostvaren blagi višak. Udio duga opće države u BDP-u smanjen je sa 74,7% BDP-a, koliko je iznosio na kraju 2018., na 73,2% BDP-a na kraju 2019. godine zbog povoljnog utjecaja rasta nominalnog BDP-a.

Model prve procjene BDP-a, zasnovan na malom broju dostupnih visokofrekventnih podataka za siječanj i djelomice veljaču, upućuje na usporavanje godišnjeg rasta realne aktivnosti u prvom tromjesečju 2020. godine, a može se očekivati da će se procjena pogoršati s uključivanjem dodatnih podataka (Slika 1.). Industrijska se proizvodnja u siječnju i veljači 2020. zadržala na razini prosječnog ostvarenja iz prethodnog tromjesečja. Pritom se povećala proizvodnja svih sastavnica glavnih industrijskih grupacija osim energije, pri čemu je najviše porasla proizvodnja kapitalnih proizvoda (slike 3. i 4.). Rast realnog prometa od trgovine na malo u veljači se usporio u odnosu na siječanj (0,2%), a na tromjesečnoj je razini zabilježen rast od 3,5% (Slika 7.). U siječnju ove godine radovi na zgradama i ostalim građevinama znatno su se povećali te je ukupna građevinska aktivnost u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja porasla za 3,1% (slike 5. i 6.).

Rezultati Ankete o pouzdanju potrošača za travanj pokazuju snažno pogoršavanje potrošačkog optimizma na mjesečnoj razini, što je reakcija na pandemiju koronavirusa. Potrebno je naglasiti da se anketa provodi u prva dva tjedna u mjesecu, a nakon anketiranja uvedene su znatno strože mjere za ograničavanje epidemije. Očekivanja su pogoršana u svim sastavnicama indeksa, a najviše kada je riječ o očekivanjima u vezi s ukupnom ekonomskom situacijom u Hrvatskoj te očekivanjima financijske situacije u kućanstvu u Hrvatskoj za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas. U ožujku je također jako pao indeks pouzdanja poslovnih subjekata, i to u svim djelatnostima, a posebice u uslugama, zbog čega je pogoršanje očekivanja zabilježeno i na tromjesečnoj razini (Slika 8.).

Tijekom siječnja i veljače 2020. godine rast zaposlenosti

usporio se u odnosu na četvrto tromjesečje 2019. (0,4% u odnosu na 0,6%). Pritom je broj zaposlenih najviše porastao u djelatnostima građevinarstva te informatike i poslovnih usluga, dok se istodobno broj zaposlenih u industriji blago smanjio (Slika 14.). Unatoč blagom ubrzanju brisanja iz evidencije HZZ-a, na početku 2020. godine pad nezaposlenosti usporio se zbog izrazitijeg slabljenja novog zapošljavanja. Zbog nastavka smanjivanja broja nezaposlenih osoba, smanjila se i administrativna stopa nezaposlenosti na 6,9% radne snage, u odnosu na 7,2%, koliko je iznosila u četvrtom tromjesečju 2019. (Slika 15.). Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi za četvrto tromjesečje 2019., anketna stopa nezaposlenosti ostala je nepromijenjena (6,5%).

Kada je riječ o plaćama, objavljeni podaci o plaćama isplaćenima u veljači 2020. iskazani su prema promijenjenoj metodologiji (Slika 16.).¹ Prelaskom na novu metodologiju porasla je razina prosječne nominalne bruto i neto plaće, zbog čega one nisu usporedive s prethodno objavljenim podacima o plaćama. S druge strane, prema staroj metodologiji, prosječna bruto plaća isplaćena u veljači 2020. gotovo je nepromijenjena (0,2%) u odnosu na siječanj. Osim toga, DZS je objavio podatke o isplaćenim neoporezivim naknadama, s obzirom na sve veće isplate poslodavaca nakon uvođenja novih oblika tih naknada, a prijašnja statistika plaća to nije obuhvaćala.² Kao rezultat porezne reforme znatno su porasle prosječne isplaćene neoporezive naknade po zaposlenom u 2018. i 2019. godini (388 kuna te 548 kuna u odnosu na 292 kune u 2017.), a time i raspoloživi dohodak zaposlenih. Naime, godišnji porast prosječne neto plaće uvećane za neoporezive naknade iznosi 5,6% u 2018. te 5,7% u 2019. (umjesto ostvarenih 4,3% i 5,3%).

1 Državni zavod za statistiku 20. ožujka 2020. objavio je podatke o plaćama isplaćenima u veljači za siječanj 2020. prema promijenjenoj metodologiji, pri čemu podatke nije revidirao unatrag. Tako je prosječna plaća isplaćena u veljači 2020. iskazana prema načelu ekvivalenta punoga radnog vremena, dok su se prije prosječne plaće računale tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su te isplate primili, pri čemu su se iz obuhvata isključivali svi oni koji su ostvarili manje od 80 sati mjesečno.

2 U posljednjem krugu poreznog rasterećenja Vlada RH uvela je dodatne oblike neoporezivih primitaka. Tako je od prosinca 2018. uvedena nova kategorija nagrada za radne rezultate (do 5.000 kuna godišnje). Osim toga, od 1. rujna 2019. uvedene su nove kategorije troškova prehrane, smještaja, vrtića i tzv. Cro kartica.

Potrošačke su se cijene u veljači smanjile za 0,3% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.). Najveći doprinos tome dali su naftni derivati, čiji pad cijena u veljači odražava smanjenje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Pad cijena barela sirove nafte tipa Brent sa 64 USD u siječnju na 55 USD u veljači posljedica je širenja koronavirusa te neizvjesnosti glede globalne gospodarske aktivnosti.³ Godišnji rast inflacije potrošačkih cijena usporio se s 2,0% u siječnju na 1,5% u veljači (Slika 18.). Pritom je najveći doprinos smanjenju inflacije dala energija (ponaјviše naftni derivati) i, u manjoj mjeri, povrće. Smanjenje godišnje stope promjene cijena povrća djelomice se može objasniti padom cijena povrća u veljači vjerojatno potaknutim povoljnim vremenskim uvjetima, a djelomice i učinkom baznog razdoblja, odnosno rastom tih cijena u veljači 2019. godine. Nasuprot tome, godišnja se stopa temeljne inflacije ubrzala za 0,1 postotni bod, s 1,4% u siječnju na 1,5% u veljači, odražavajući prije svega ubrzanje godišnje stope rasta cijena odjeće i obuće, mesa te mlijeka. Istodobno se godišnja stopa rasta proizvođačkih cijena na domaćem tržištu (bez energije) blago usporila s 0,4% u siječnju na 0,3% u veljači.

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u posljednjem je tromjesečju 2019. ostvaren manjak od 0,3 mlrd. EUR, što je zamjetno poboljšanje u odnosu na isto razdoblje 2018. godine, kada je manjak iznosio 0,6 mlrd. EUR (Slika 57.). Povoljna su kretanja u najvećoj mjeri rezultat daljnjeg rasta neto izvoza usluga, zbog snažnog rasta prihoda od turizma. Pozitivnim se doprinosom ističe i rast viška na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija, ponajprije zbog rasta ukupnih neto prihoda od transakcija s proračunom EU-a. Dinamika robne razmjene s inozemstvom primjetno se usporila, pa je i manjak u robnoj razmjeni vrlo blago porastao. To se posebice odnosi na robni uvoz, koji je na godišnjoj razini porastao za 1,5% (naprema 12,7% prethodne godine), dok se izvoz povećao za 1,0% (naprema 2,2% prethodne godine). Pogoršao se i saldo na računu primarnog dohotka, i to zbog rasta rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja, odnosno povećanja dobiti domaćih banaka i nefinancijskih poduzeća u stranome vlasništvu. Promatraju li se ostvarenja u cijeloj 2019. godini, višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance iznosio je 5,0% BDP-a, u usporedbi s 3,3% BDP-a ostvarenih u 2018. godini.

Krajem veljače i tijekom ožujka osjetno su ojačali pritisci na deprecijaciju tečaja kune prema euru, potaknuti pojačanom potražnjom za devizama u uvjetima rasta neizvjesnosti i jačanja bojazni o nepovoljnim ishodima pandemije koronavirusa na domaća gospodarska kretanja. Kako bi ublažio pritiske na slabljenje domaće valute i djelovao u cilju očuvanja stabilnosti tečaja, HNB je u razdoblju od 9. do 31. ožujka u pet navrata intervenirao na deviznom tržištu prodajom deviza poslovnim bankama u ukupnom iznosu od 2.243,55 mil. EUR. Osim toga, HNB je od 19. do 30. ožujka sedam puta prodao devize izravno poslovnim bankama izvan aukcije u ukupnom iznosu od 282,0 mil. EUR. Na kraju ožujka tečaj je iznosio 7,61 EUR/HRK, tj. bio je za 2,0% viši nego na kraju veljače, kada je iznosio 7,46 EUR/HRK (Slika 21.). Nominalni efektivni tečaj kune na kraju ožujka je bio za 1,1% viši u odnosu na kraj veljače. To je najvećim dijelom bio rezultat slabljenja kune prema euru, a tek manjim dijelom i slabljenja kune prema američkom dolaru, što zrcali jačanje te valute prema euru na svjetskom deviznom tržištu.

Na europskom tržištu novca kratkoročne kamatne stope zadržale su se tijekom ožujka 2020. u negativnom području u uvjetima snažnog jačanja ekspanzivnosti monetarnih mjera Europske središnje banke. Tako se na kraju ožujka prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA

samo blago povećala na -0,44%, a šestomjesečni EURIBOR na -0,29% (Slika 24.). Zbog pogoršanja gospodarskih okolnosti radi širenja koronavirusa, premije za rizik za sve europske zemlje s tržištima u nastajanju zabilježile su tijekom ožujka povećanje (Slika 25.). Tako je premija za rizik za Hrvatsku na kraju ožujka iznosila 76 baznih bodova, u usporedbi s 48 baznih bodova krajem veljače.

Likvidnost domaćega financijskog sustava i nadalje je na visokoj razini, čemu pridonose mjere monetarne politike koje središnja banka poduzima tijekom krize izazvane epidemijom koronavirusa. Tako je polovinom ožujka HNB proveo strukturu operaciju na kojoj je bankama plasirao 3,8 mlrd. kuna na rok od pet godina s kamatnom stopom od 0,25%, što je najveći iznos dosad plasiran na strukturalnim operacijama. Nakon aukcije, banke su prijevremeno otplatile oko 1,3 mlrd. kuna sredstava koja su im bila plasirana na prijašnjim strukturalnim operacijama. Na dan strukturalne operacije HNB je počeo održavati i redovite tjedne operacije, čime je bankama plasirano ukupno 1,85 mlrd. kuna, s kamatnom stopom od 0,3% na prvoj aukciji te 0,05% na sljedećim dvjema aukcijama. S ciljem oslobađanja dodatne likvidnosti, HNB je također donio Odluku o izmjenama Odluke o obveznoj pričuvu, kojom je stopa obvezne pričuve smanjena s 12% na 9%. Time se iznos ukupne obvezne pričuve smanjio za oko 10,45 mlrd. kuna, odnosno za 9,05 mlrd. kuna u kunskom i 1,40 mlrd. kuna u deviznom dijelu obvezne pričuve. Izdvojena obvezna pričuva banaka, tj. obvezna pričuva na posebnom računu kod HNB-a, smanjila se za iznos od 6,33 mlrd. kuna. Kako bi održao stabilnost na tržištu državnih vrijednosnih papira, HNB je počeo kupovati državne obveznice Republike Hrvatske. Tako je tijekom ožujka na dvjema operacijama fine prilagodbe otkupio vrijednosne papire Republike Hrvatske ukupnoga nominalnog iznosa 4,29 mlrd. kuna. Navedenim operacijama ublažen je učinak povlačenja kunske likvidnosti izazvan deviznim intervencijama, čime je višak likvidnosti domaćega bankovnog tržišta početkom travnja iznosio 32,2 mlrd. kuna (Slika 54.), dok se prekonoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem tijekom ožujka nastavila smanjivati te je iznosila 0,00%. Implicitna kamatna stopa na trgovanje banaka deviznim zamjenskim izvedenicama (engl. FX swap) kao i kamatna stopa na repo poslove banaka zadržale su se i tijekom ožujka u negativnom području (Slika 27.), dok se kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule tijekom istog razdoblja zadržala na razini od 0,06% (Slika 28.). Ipak, kada je riječ o uvjetima financiranja na domaćem tržištu, potrebno je naglasiti da je na posljednjoj aukciji trezorskih zapisa, održanoj 24. ožujka, ostvareni iznos emisije bio niži od planiranog iznosa izdanja, a primjetan je i izražen porast prinosa do dospijea na državne obveznice.

Kamatne stope banaka na novoodobrene kredite poduzećima i stanovništvu tijekom veljače 2020. uglavnom su se smanjivale ili su stagnerale (slike 28. i 29.). Kod prvi put ugovorenih kredita poduzećima primjetnije smanjenje zabilježile su kamatne stope na kunske kredite za investicije s valutnom klauzulom (Slika 31.). Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite stanovništvu smanjile su se (slike 32. i 33.), pri čemu su troškovi potrošačkog financiranja pali na dosad najnižu razinu. Kada je riječ o depozitima, kamatne stope na oročene depozite poduzeća smanjile su se tijekom veljače, dok su za sektor stanovništva ostale gotovo nepromijenjene u odnosu na prethodni mjesec (slike 34. i 35.). Pritom se razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite blago povećala u veljači na 5,02 postotna boda, dok se razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita zadržala na razini

³ Pad cijena nafte nastavljen je u ožujku te je prosječna cijena barela iznosila 34 USD.

od 4,20 postotnih bodova (Slika 37.).

Monetarna kretanja u veljači 2020. obilježilo je rast neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava i stagnacija neto inozemne aktive (NIA), što je rezultiralo povećanjem ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 2,4 mlrd. kuna ili 0,7%. Na mjesečno povećanje NDA utjecao je rast plasmana domaćim sektorima, ali i neto potraživanja od središnje države. Promatrano na godišnjoj razini, rast M4 nastavio se ubrzavati i iznosio je 5,7% u veljači (na osnovi transakcija), čemu je djelomice pridonijelo i nepovoljnije mjesečno kretanje ukupnih likvidnih sredstava u veljači prethodne godine (Slika 49.). I novčana masa (M1) zabilježila je nastavak dinamiziranja godišnjeg rasta koji je u veljači dosegnuo 18,8% (Slika 48.), dok se pad kvazinovca na godišnjoj razini blago usporio, na -1,8% (na osnovi transakcija).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) povećali su se u veljači za 2,3 mlrd. kuna, a njihov se godišnji rast ubrzao na 4,8%, na osnovi transakcija (Slika 40.), čemu je pridonio porast plasmana nefinancijskim poduzećima, koji se na godišnjoj razini ubrzao na 1,4% (Slika 41.). S druge strane, godišnji se rast plasmana stanovništvu blago usporio na 7,3% (Slika 42.), čemu je pridonijelo usporavanje godišnjeg rasta gotovinskih nenamjenskih kredita (10,9%), dok se rast stambenih kredita ubrzao na 6,7%. Što se tiče valutne strukture, nastavljen je višegodišnji trend rasta udjela kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu, koji je krajem veljače dosegnuo 54,8% (Slika 47.). Godišnji rast nominalnog stanja plasmana u veljači (3,5%) i nadalje je manji od rasta na osnovi transakcija, što je uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana poduzećima.

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom ožujka 2020. za 3,0 mlrd. EUR ili 15,3% i na kraju mjeseca iznosile su 16,5 mlrd. EUR (Slika 56.). Smanjenje pričuva bilo je rezultat prodaja deviza bankama radi očuvanja stabilnosti tečaja kune prema euru. U odnosu na kraj prethodne godine bruto međunarodne pričuve bile su manje za 2,0 mlrd. EUR ili 11,0%. Neto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom ožujka za 1,9 mlrd. EUR ili 10,9% te su krajem mjeseca iznosile 15,8 mlrd. EUR.

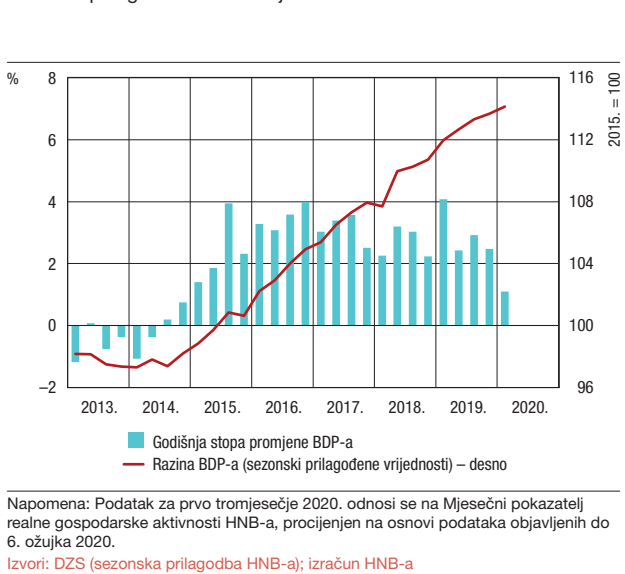
Neto financijske obveze domaćih sektora prema inozemstvu u posljednjem su tromjesečju 2019. smanjene za 0,4 mlrd. EUR

(isključujući promjenu bruto međunarodnih pričuva i obveza HNB-a) kao rezultat smanjenja neto dužničkih obveza (Slika 59.). Što se tiče sektorske strukture dužničkih ulaganja, za razliku od izrazitog pogoršanja neto inozemne pozicije banaka, svoje su neto dužničke obveze smanjili ostali domaći sektori i, u još većoj mjeri, država. Razduživanje države posljedica je otplate dospjele dolarske obveznice u iznosu od 1,5 mlrd. USD. Budući da su sredstva za otplatu obveznice većim dijelom pribavljena povlačenjem prethodno deponiranih sredstava na računu kod središnje banke, istodobno je došlo do smanjenja međunarodnih pričuva (za 0,8 mlrd. EUR). U skladu s tim, na posljeticu je na financijskom računu platne bilance, uključujući međunarodne pričuve, ostvaren neto priljev kapitala u iznosu od 0,4 mlrd. EUR, koji je poglavito rezultat navedenog pogoršanja inozemne pozicije banaka. Za razliku od dužničkih, neto vlasničke obveze porasle su. Ostvareni neto priljev vlasničkih ulaganja poglavito se odnosi na zadržanu dobit poduzeća i banaka u stranom vlasništvu, dok su izravna vlasnička ulaganja bila iznimno skromna, a uglavnom su realizirana u sektoru nekretnina i pružanja usluga smještaja. Prema podacima dostupnima za siječanj 2020., neto inozemni dug početkom godine smanjio se.

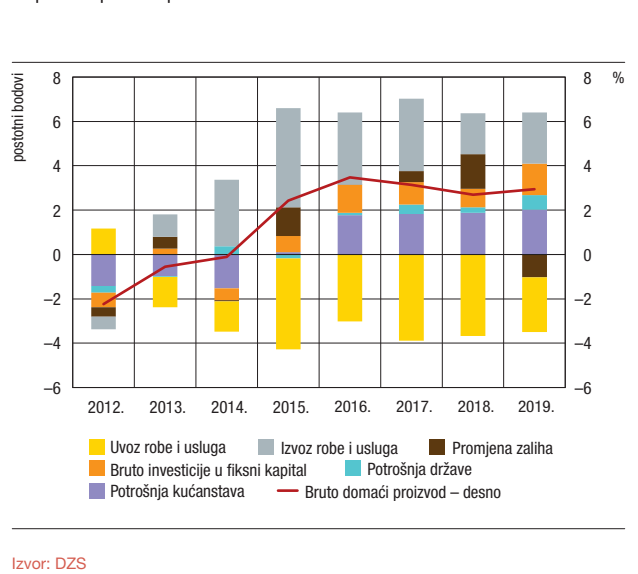
Prema mjesečnim podacima Ministarstva financija⁴ u siječnju 2020. na razini središnje države ostvaren je manjak od 1,3 mlrd. kuna, što je nepovoljnije ostvarenje od blagog viška zabilježenog u istom razdoblju 2019. godine. Ostvareni proračunski manjak u siječnju 2020. pritom odražava snažniji godišnji rast rashoda (13,7%) u odnosu na prihode (3,0%).

Na kraju prosinca 2019. dug konsolidirane opće države iznosio je 293,0 mlrd. kuna, što je povećanje za 7,4 mlrd. kuna u usporedbi s razinom duga na kraju 2018. godine. Viša razina javnog duga na kraju prosinca 2019. u odnosu na kraj prethodne godine pod utjecajem je djelomičnog prikupljanja sredstava za financiranje obveza u 2020. godini na osnovi domaćih izdavanja dugoročnih vrijednosnih papira iz studenoga 2019. godine te, u manjoj mjeri, deprecijacije tečaja kune u odnosu na euro i američki dolar. Međutim, zbog porasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda, udio javnog duga u BDP-u u prosincu 2019. blago se smanjio, na 73,2%, sa 74,7% BDP-a, koliko je iznosio na kraju 2018. godine.

Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

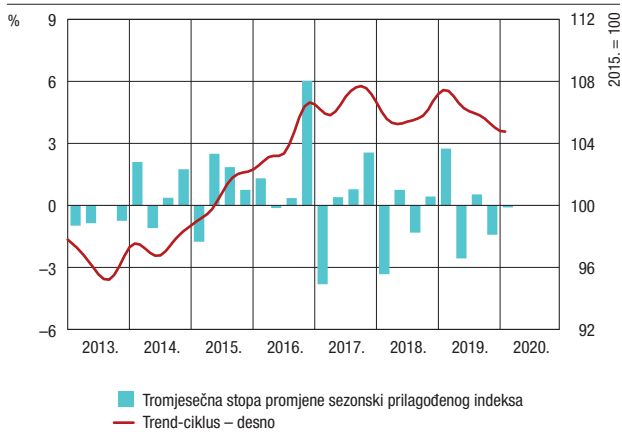

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

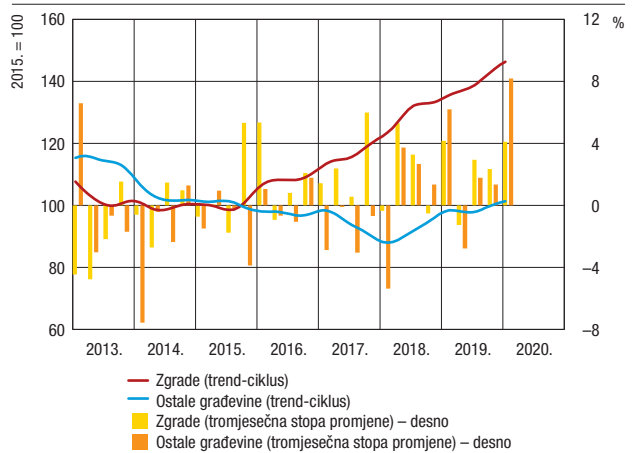
⁴ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

Slika 3. Industrijska proizvodnja

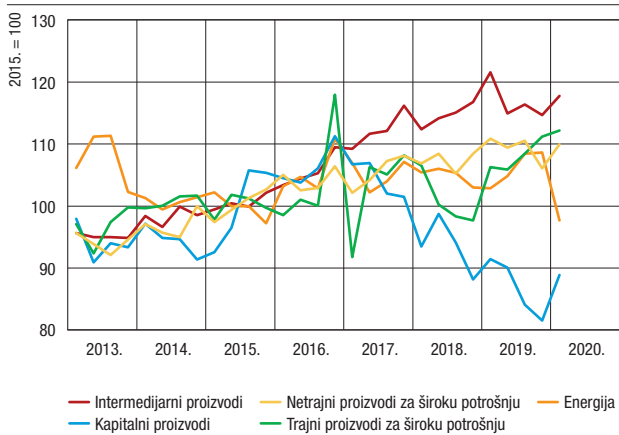
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2020. odnosi se na siječanj i veljaču.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

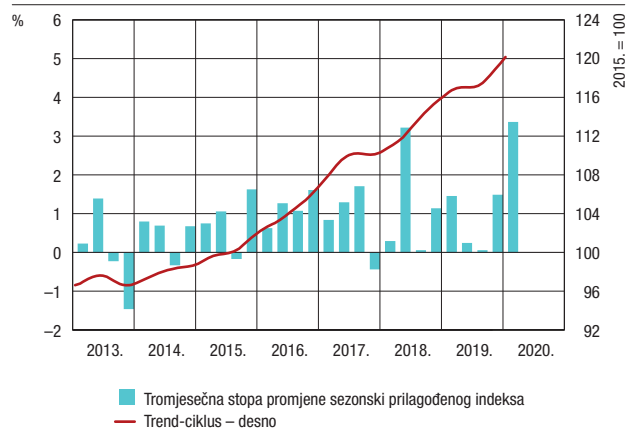
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama sezonski prilagođeni indeksi

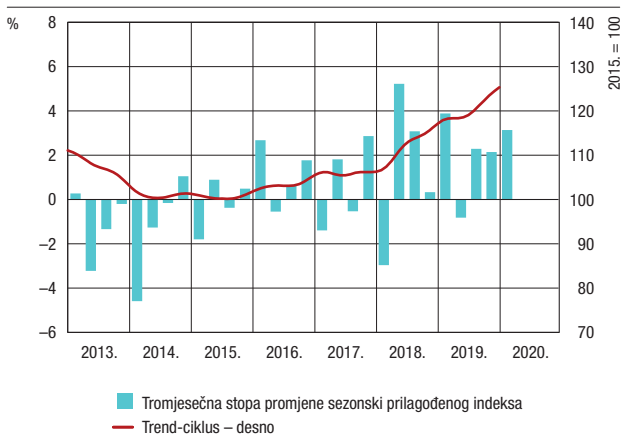
Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

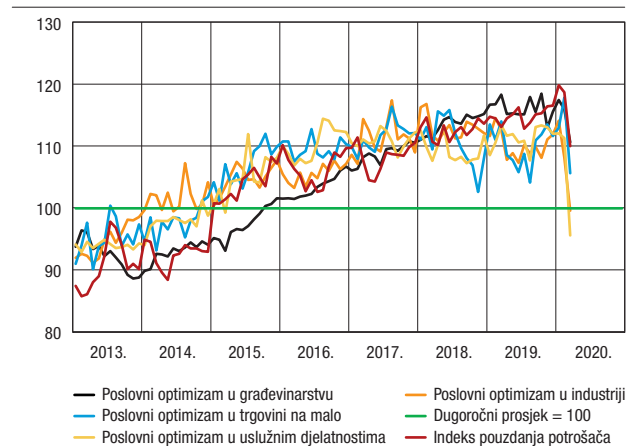
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2020. odnosi se na siječanj i veljaču.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

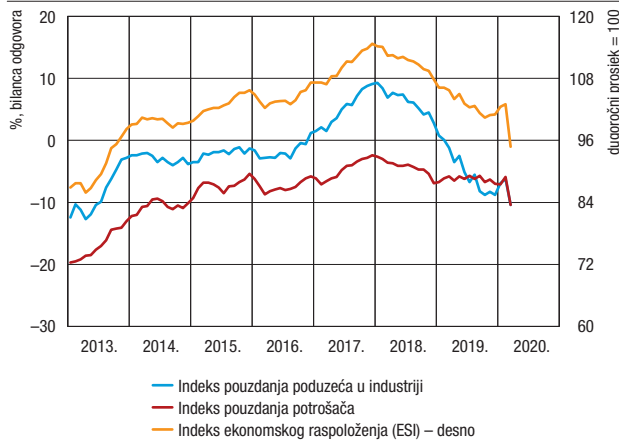
Podatak za prvo tromjesečje 2020. odnosi se na siječanj.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

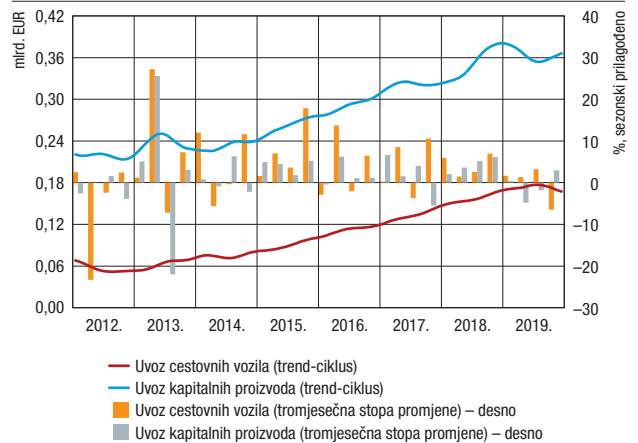
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u
sezonski prilagođene serije

Izvor: Eurostat

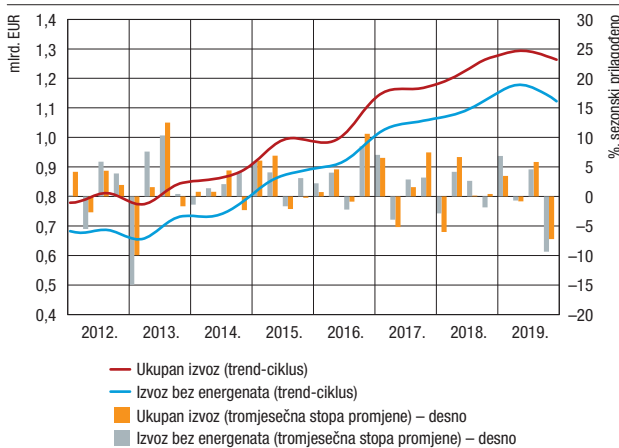
Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.

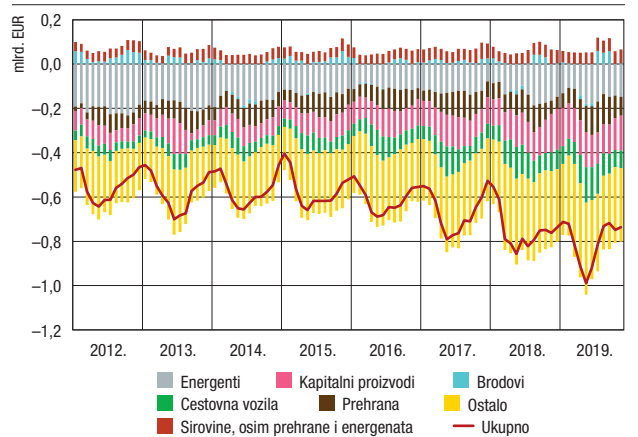
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

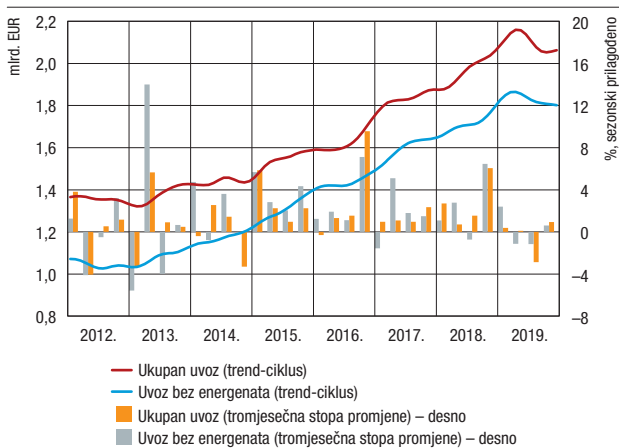
Slika 13. Saldo robne razmjene

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno s prosincem 2019.

Izvor: DZS

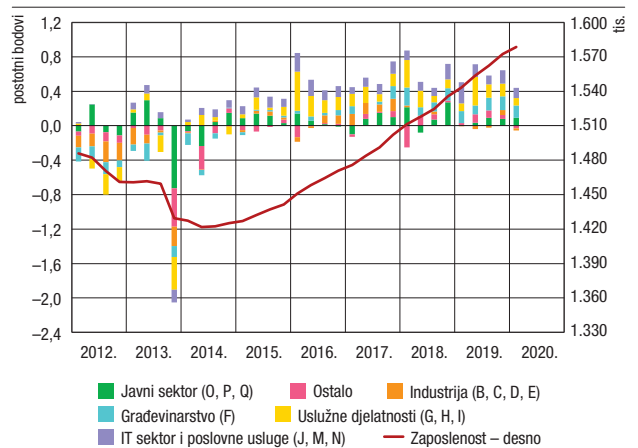
Slika 11. Robni uvoz (cif)

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a

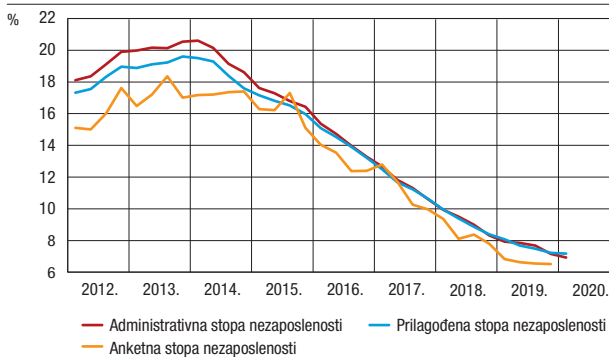
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

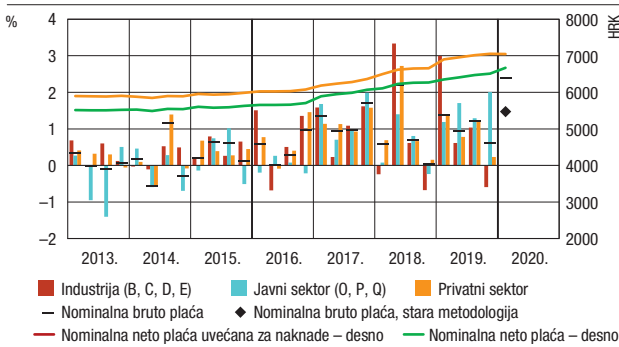
Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do srpnja 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

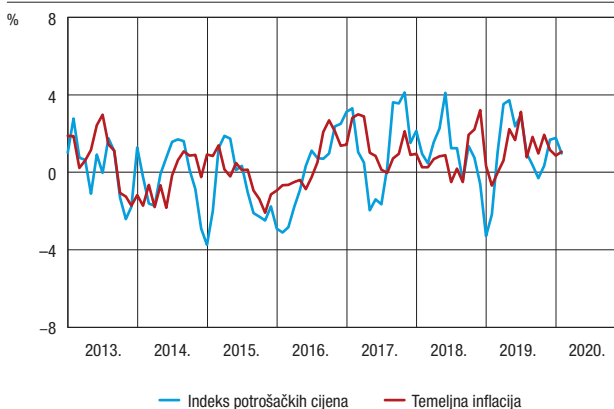
Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci o prosječnim plaćama isplaćenima u veljači 2020. izračunati su prema ekvivalentu punog radnog vremena, dok se prije prosječna plaća računala tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su primili te isplate (zaposleni koji su radili manje od 80 sati mjesečno bili su isključeni). Podaci o isplaćenim naknadama prije 2016. godine procjena su HNB-a.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

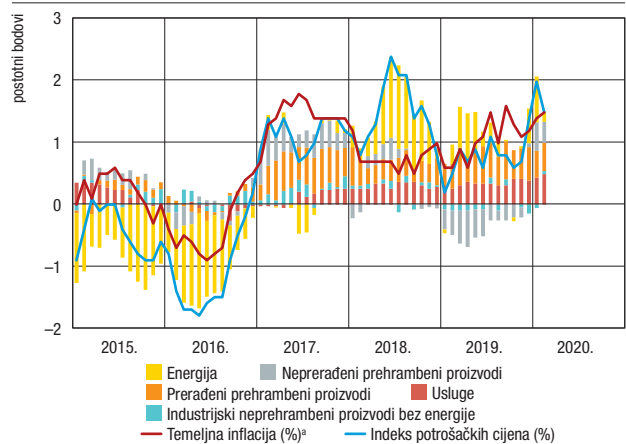
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	I. 20.	II. 20.	II. 19.	II. 20.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	2,0	1,5	0,2	-0,3
Energija	4,4	0,9	1,7	-1,7
Nepreporučeni prehrambeni proizvodi	5,6	4,1	0,9	-0,6
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,9	2,0	-0,3	-0,2
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	-0,2	0,2	-0,2	0,2
Usluge	1,7	1,9	-0,2	0,0
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,4	1,5	-0,2	0,0
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	1,8	1,3	0,5	-0,1
Cijene sirove nafte Brent (USD)	7,3	-14,2	8,2	-13,5
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	6,0	-3,8	4,8	-4,9

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

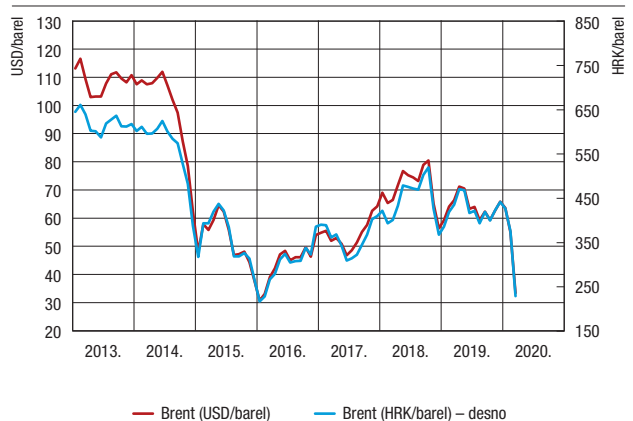
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

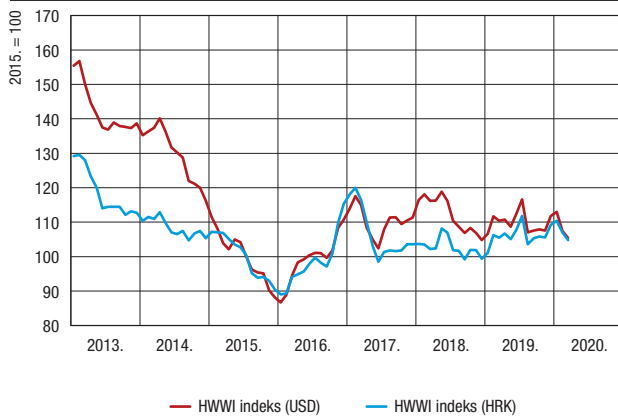
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

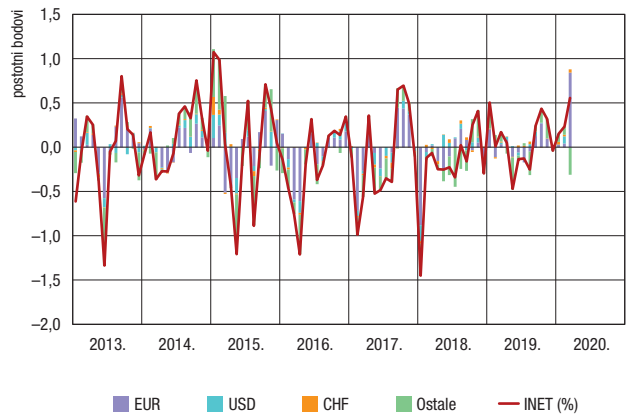
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

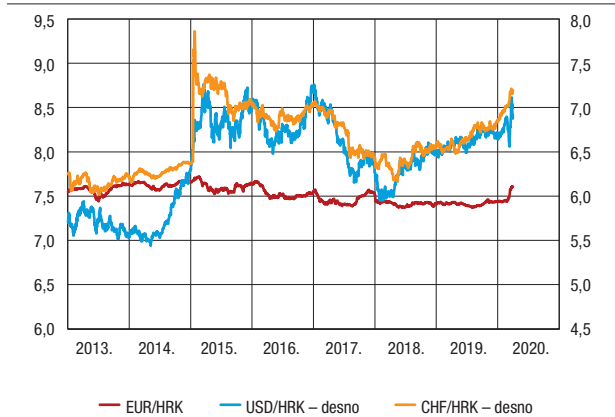
Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.

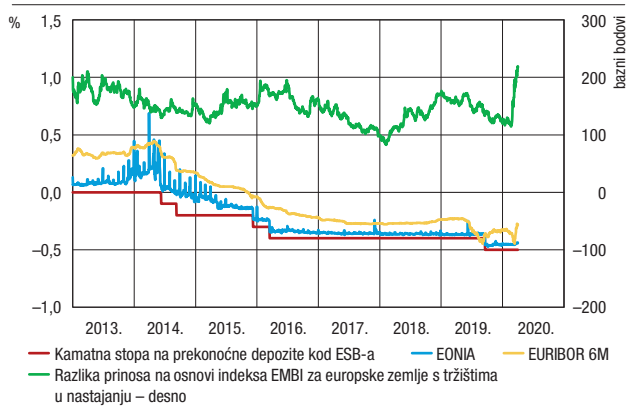
Izvor: HNB

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

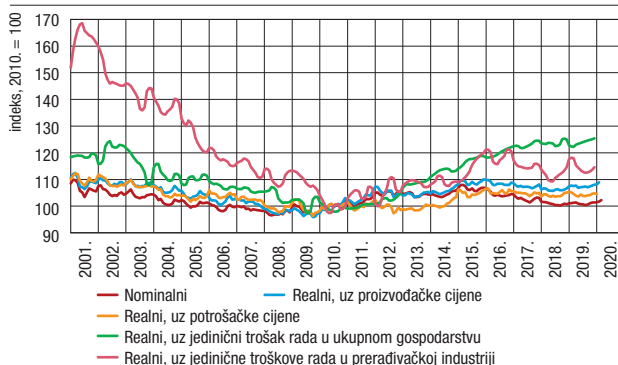
Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

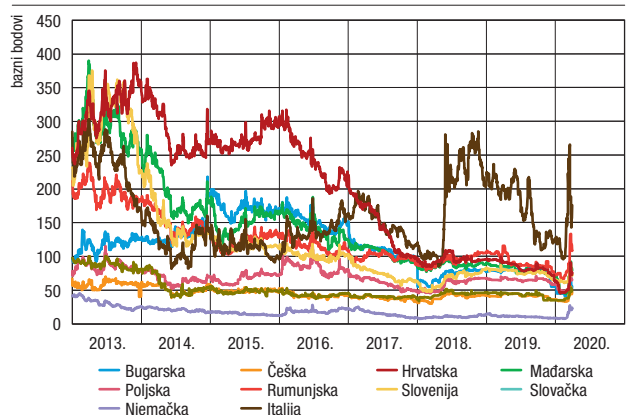
Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

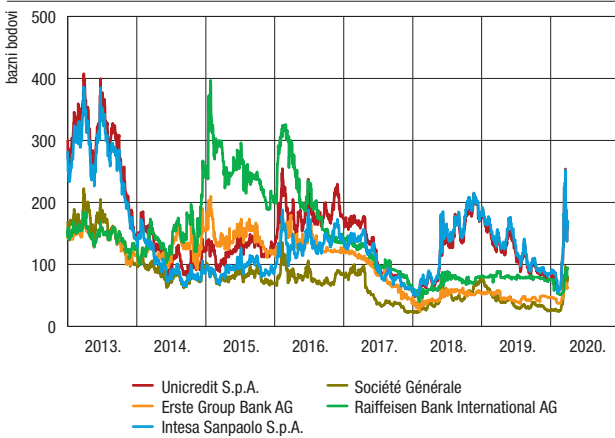
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

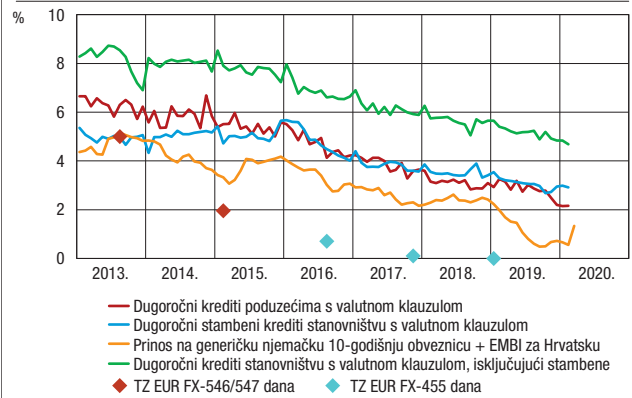
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

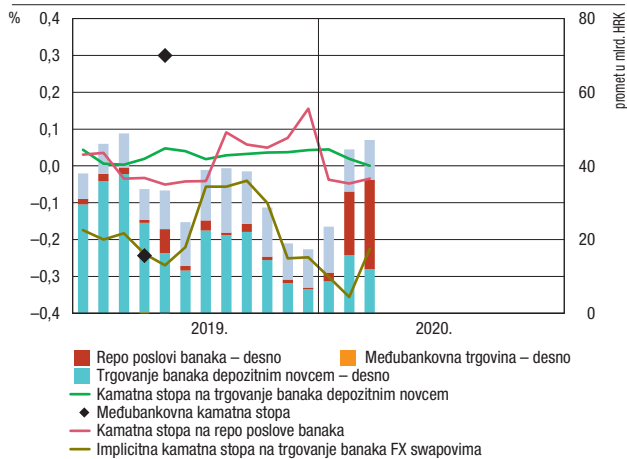
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. Emerging Market Bond Index) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

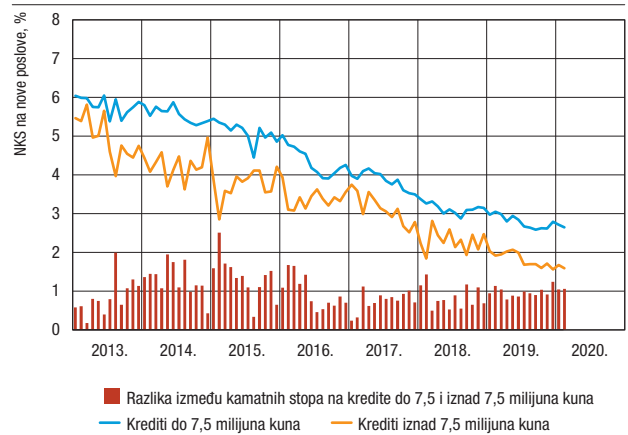
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 27. Prekonočne kamatne stope i prometi

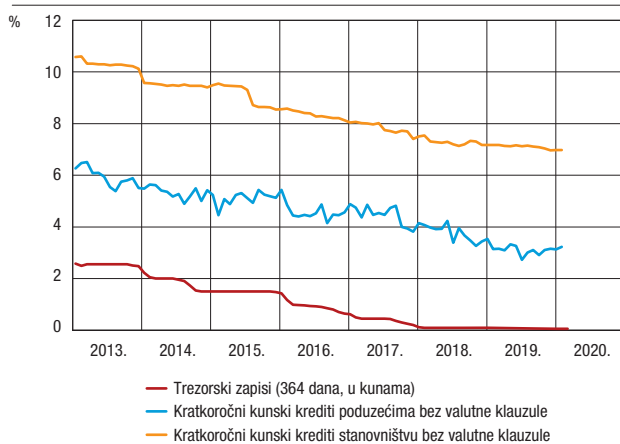
Izvor: HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

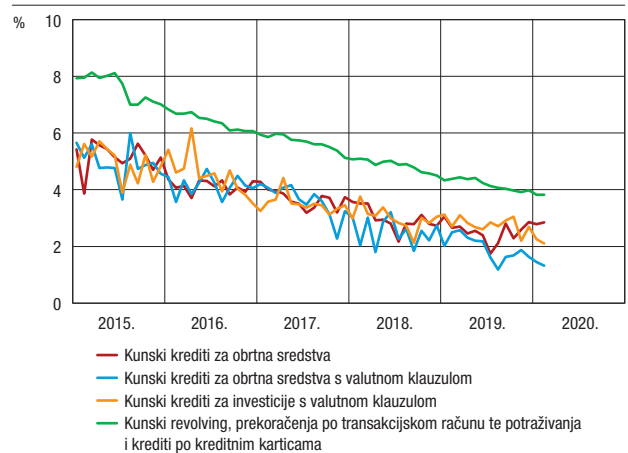
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

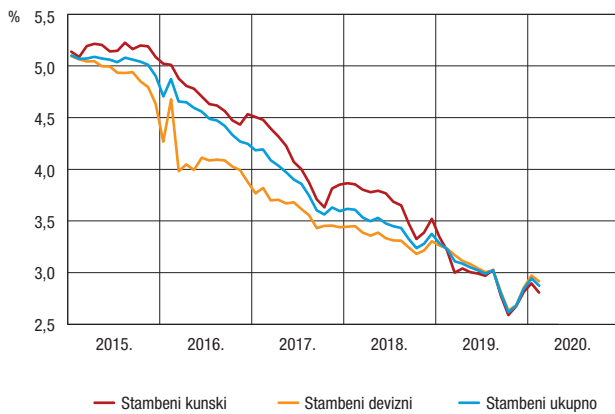
Izvori: MF; HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

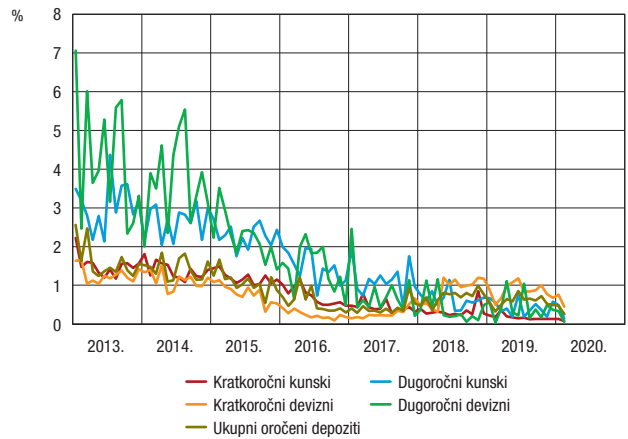
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

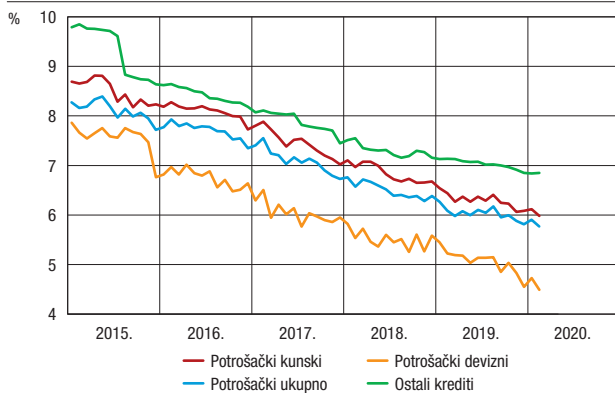
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

Izvor: HNB

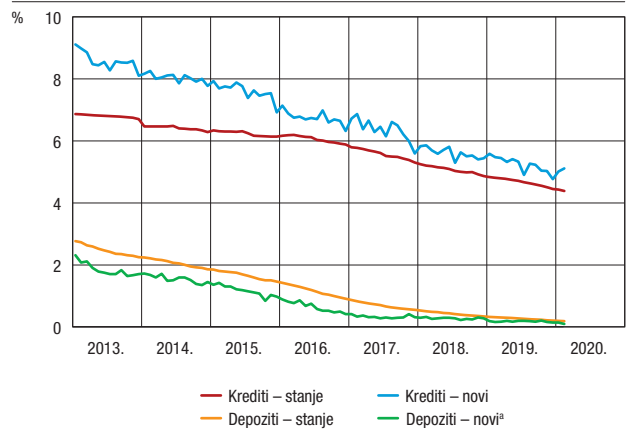
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

Izvor: HNB

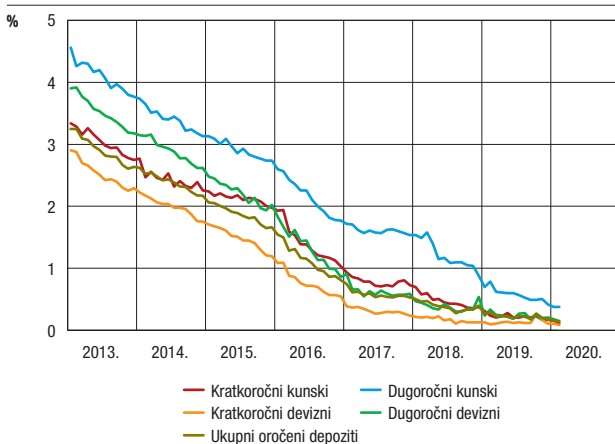
Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.

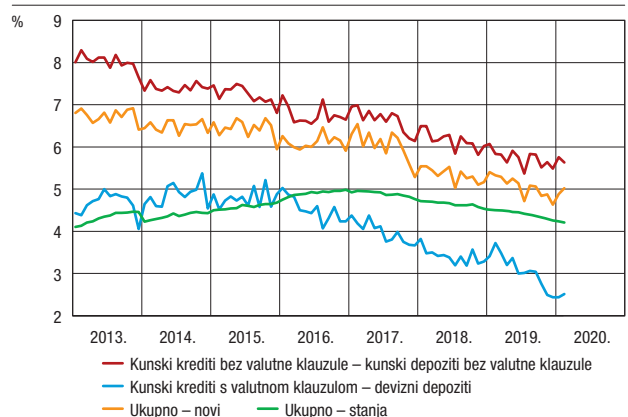
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

Izvor: HNB

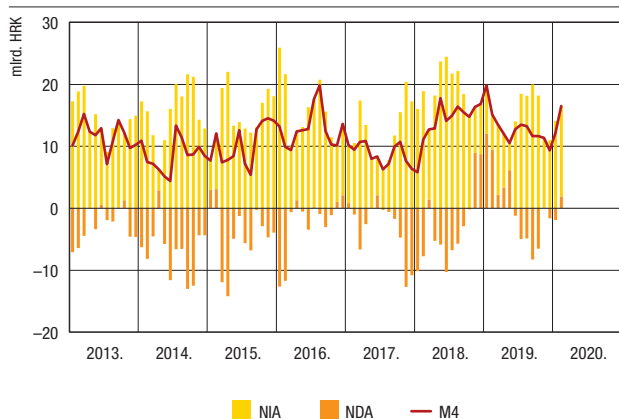
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

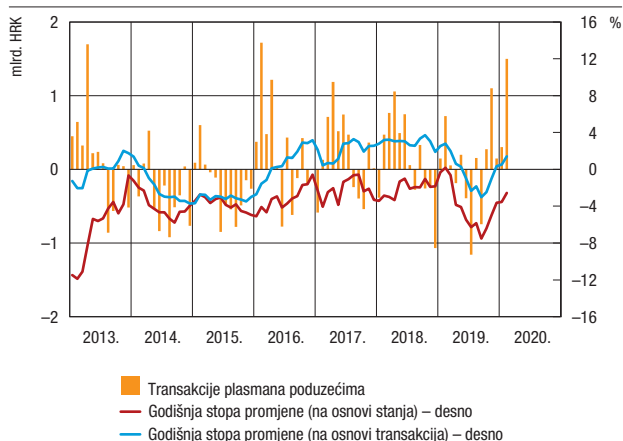
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4)
apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

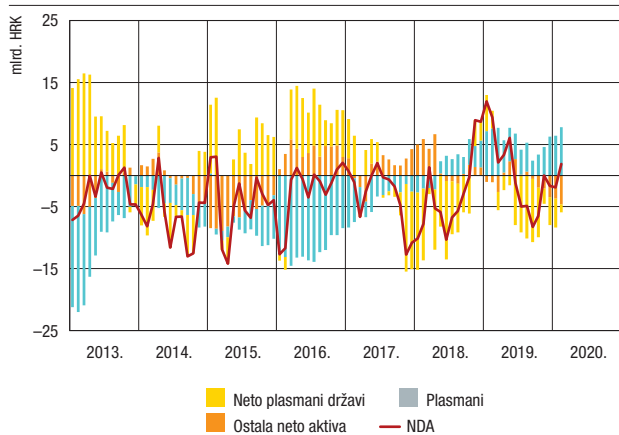
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

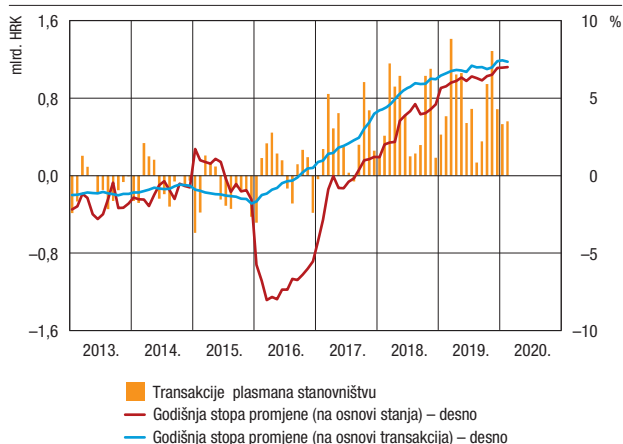
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura
apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

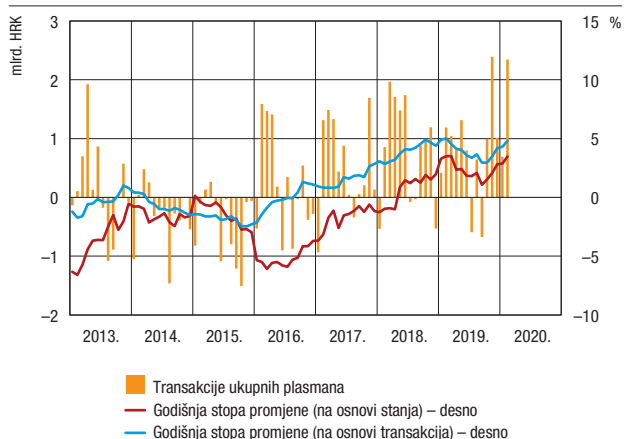
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

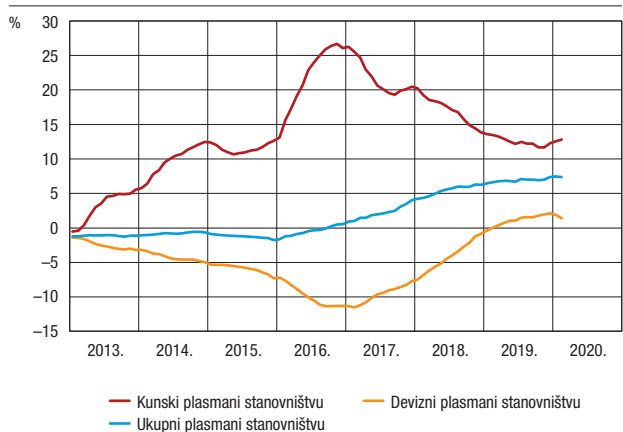
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

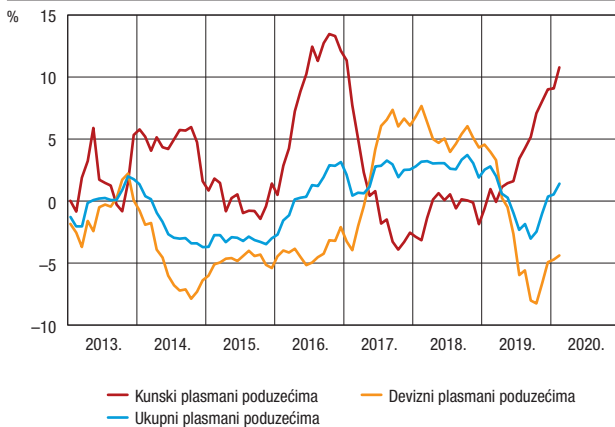
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

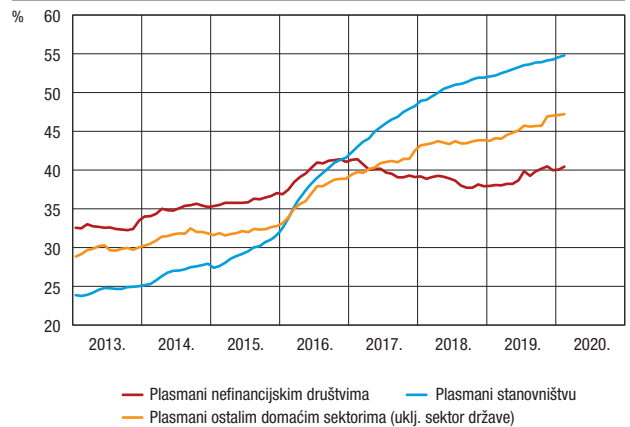
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

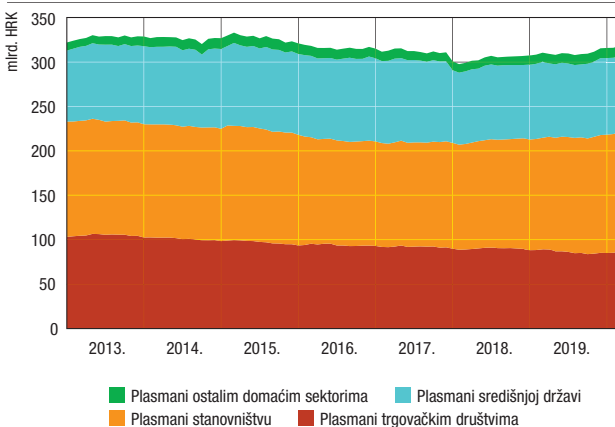
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

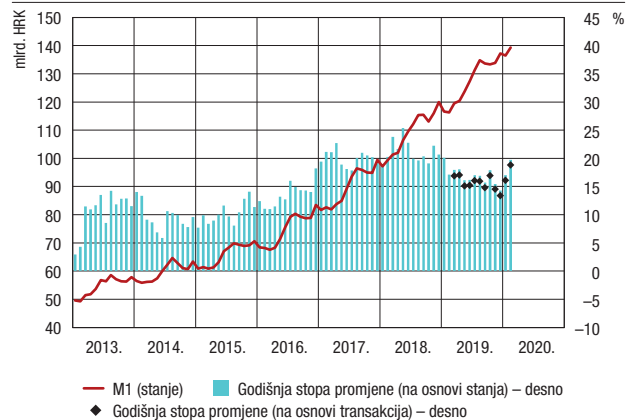
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

Izvor: HNB

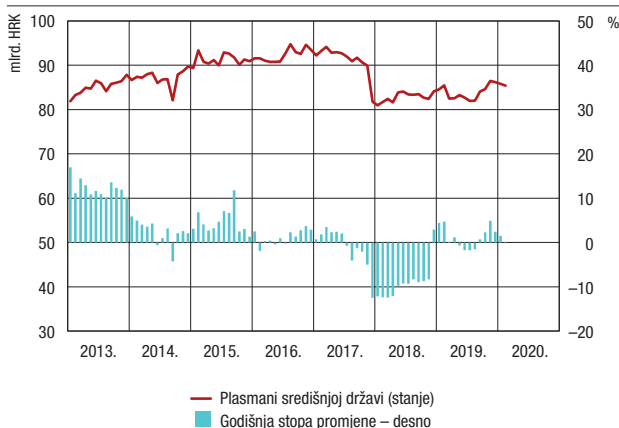
Slika 48. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

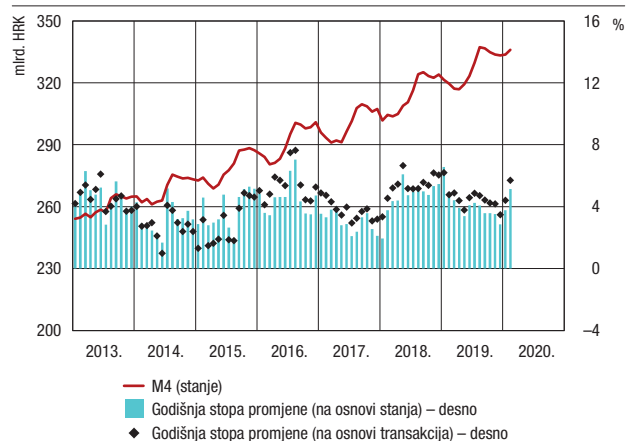
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

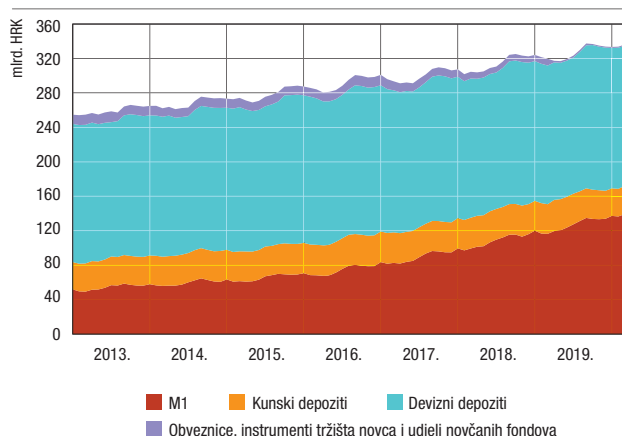
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

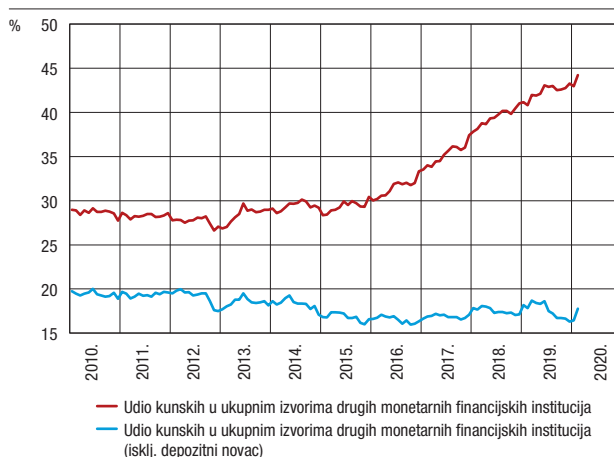
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

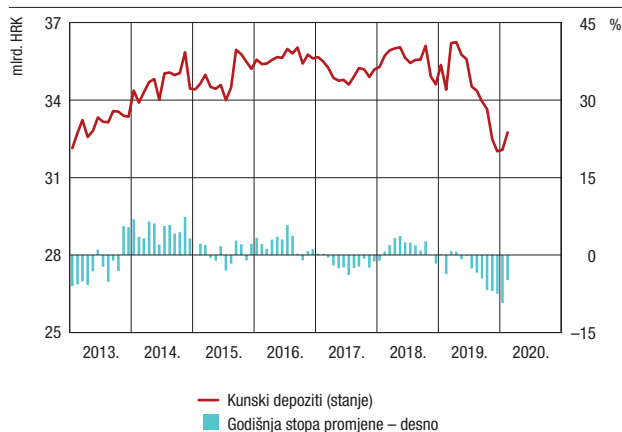
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

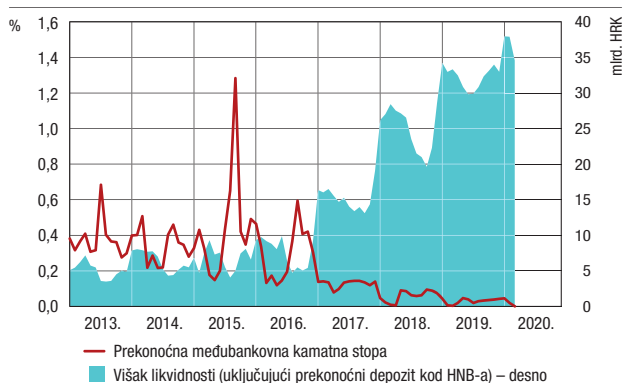
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

Izvor: HNB

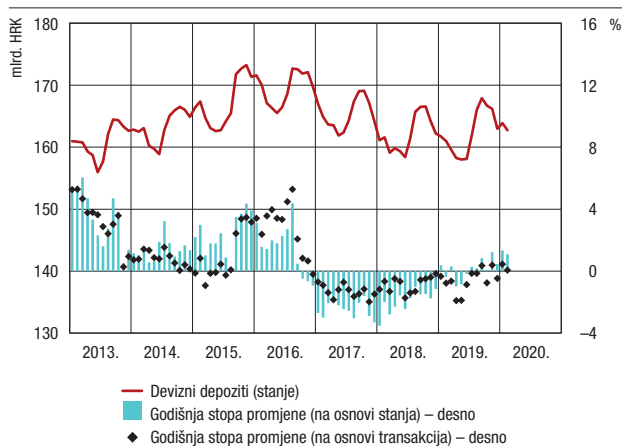
Slika 54. Likvidnost banaka i prekoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekoćna kamatna stopa se do kraja 2015. odnosi na prekoćnu međubankovnu kamatnu stopu, dok se od početka 2016. odnosi na prekoćnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

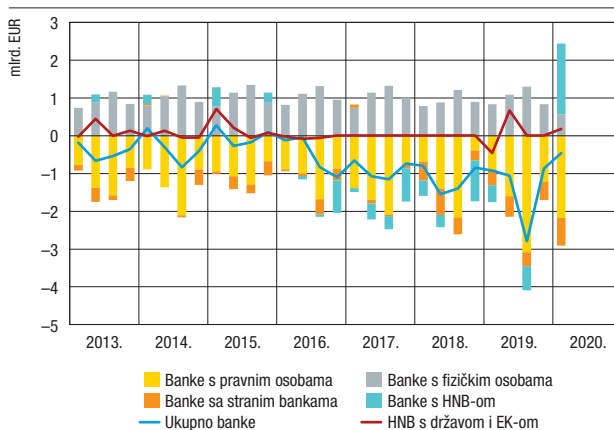
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

Izvor: HNB

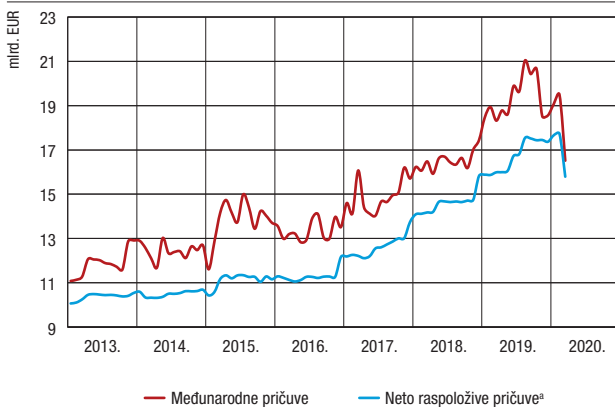
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu.

Izvor: HNB

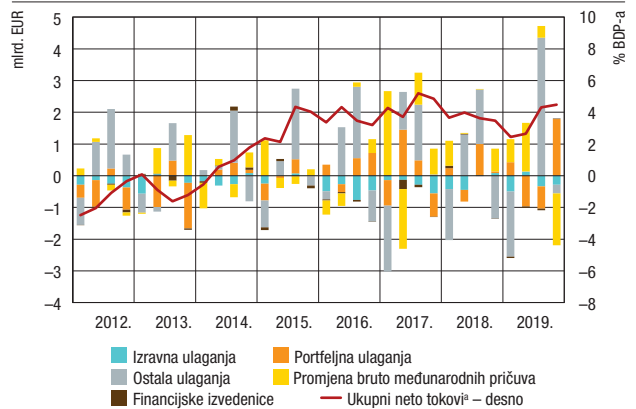
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

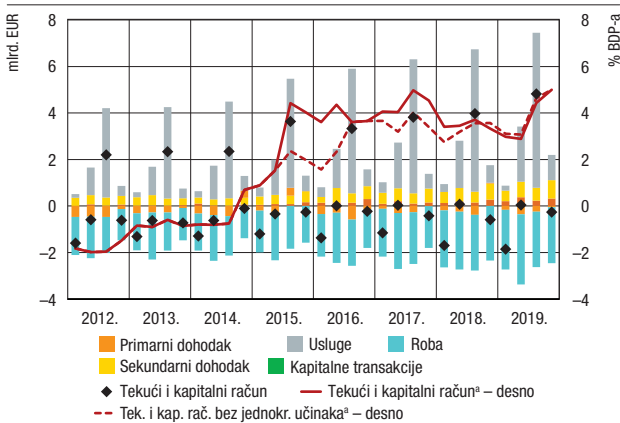

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

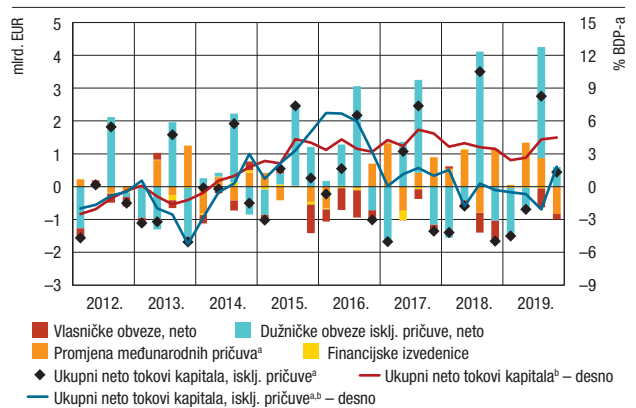

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

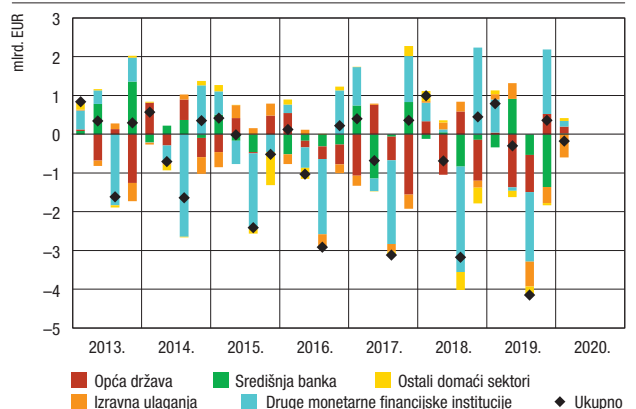
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2018.	2019.	Indeksi	
			2018./2017.	2019./2018.
Tekuće transakcije	982,1	1.570,8	58,5	159,9
Kapitalne transakcije	729,8	1.117,1	135,7	153,1
Financijske transakcije (bez pričuva)	241,8	1.427,4	-114,5	590,2
Međunarodne pričuve HNB-a	1.545,0	989,6	59,6	64,1
Neto pogreške i propusti	75,0	-270,8	45,3	-361,2

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

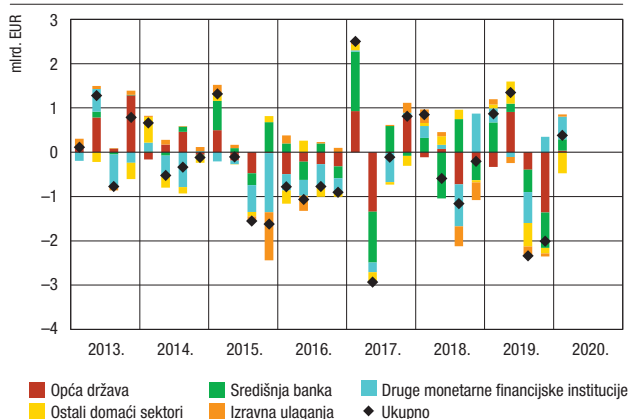
Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj.

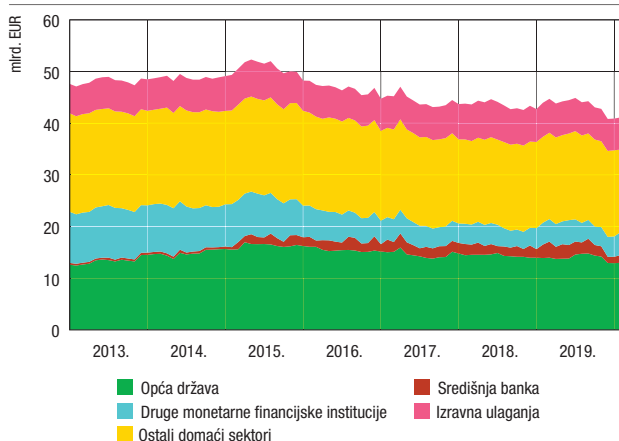
Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

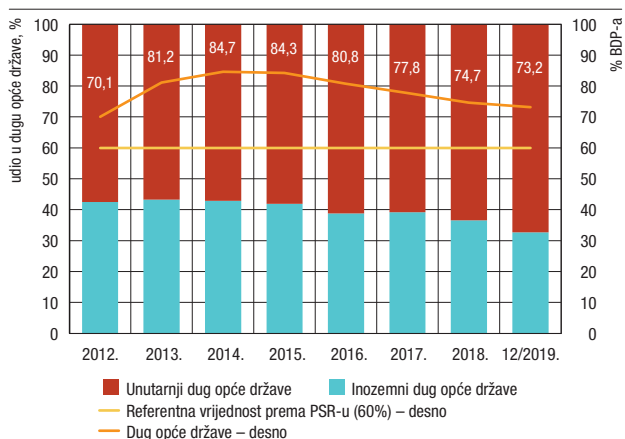
Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2020. odnose se na siječanj.
Izvor: HNB

Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno sa siječnjem 2020.
Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.
Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države

prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I.–IX. 2018.	I.–IX. 2019.
Ukupni prihodi	131.997	142.231
Izravni porezi	17.208	18.689
Neizravni porezi	57.912	61.600
Socijalni doprinosi	34.439	35.366
Ostalo	22.438	26.576
Ukupni rashodi	126.965	135.793
Socijalne naknade	43.721	44.952
Subvencije	5.158	5.653
Kamate	6.853	6.629
Naknade zaposlenicima	32.881	34.378
Intermedijarna potrošnja	23.125	24.152
Investicije	7.383	9.207
Ostalo	7.845	10.822
Neto pozajmljvanje (+) / zaduživanje (-)	5.032	6.438

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I.–XI. 2018.	I.–XI. 2019.
1. Prihodi	136.049	145.610
2. Prodaja nefinancijske imovine	504	772
3. Rashodi	126.510	135.487
4. Nabava nefinancijske imovine	3.292	4.290
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	6.751	6.606

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	XII. 2018.	XII. 2019.
Ukupna promjena duga	1.218	6.882
Promjena unutarnjeg duga	8.319	15.859
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	–721	471
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	7.022	14.148
– Krediti	2.108	1.430
Promjena inozemnog duga	–7.101	–8.977
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	–145	–5
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	–4.230	–3.142
– Krediti	–2.725	–5.830
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	–1.074	–800

Izvor: HNB

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak